

تۆۋەنلىنىشكە سەۋىيەلىك جىيانە بىر كەسەلگە بىر ھەي فشارىكى دروونىيەۋ دەپتە كەسەلگە ترا.. . ھەسەن ئازانى

فشارى ھاۋكوف و ھاۋ تەمەنلىكەن لى سەر يەكتىرى (پىر پىرەشەر Peer pressure)

پىر پىرەشەر بىۋاتاي فشارى ھاۋكوف، فشارى برادىرو ھاۋ، تەنەنەت
ۋاۋ تىرىش دەۋا بىۋاتاي فشارى دەست و خىزم و ناسىۋو تەنەنەت دىروچىران
و گەۋگەش دەگەنەت. بىر كورتى: پىر پىرەشەر ھەموۋ ئىۋ فشارى
دروونىيە دەگەنەت كە لى سەر كەسەلگە درووست دەپتە لىلەين ھەموۋ
ئىۋ لىلەين و كەس و شوۋەنەنەت كە بىلەي ئىۋ كەسەلگە گىرەگە و مەبەستەن.
مەبەستە سەرەكىي و درووستەكەشى ئىۋەيە كە لى ئىنجامى مامەنەت
ھەسەلگە ۋەتەنەنەت ئىۋ كەسەلگە ۋەتەنەنەت گىرەگە نەگەتە و نەۋەزى و
مەۋەچىيان نەكەت. جا لىلەنە، ئىگەلگە ئىۋ كەسەلگە پىچەۋەنەنەت
شەپەلەۋە مەلە بىكەت ھەر دەست بەجە بى دەپتە كارەسات.

مەلەكەن بىر پىچەۋەنەنەت شەپەلەش بولەي و پىشتەبەنەستەنەكى زەرى لى
كەسەلگە دەۋەت، كە ئىمەش لى دىۋەروۋەرى خەمانەنە دىبەينەن
ۋەلەۋەش كە زەرىنەنەنەت خەكە خە لى قەرە نادەت. كەۋەتە بى ھەي
فشارى دىروونىيەكەۋە، كەسەلگە نەچەرە بى پىچەۋەنەنەت ۋەستەنە خەيۋەۋ
بى پىچەۋەنەنەت خەي مامەنەت بىكەت و مەلەكەنە بىۋە بارەنە بىكەت كە
كەسەنە تەزە بىكەت. ئىمەش ئىۋە دەگەنەت كە ئىۋ كەسەلگە دەپتە
كارەكى ۋە بىكەت كە ھاۋكوفەنەنەت لىگەۋەنەنەت ھاۋەنەنەت ۋەزە بىۋە و
لە جىياتى ئىۋەي مەۋە مەنەنەت بىكەت و لىچە لى ھەقەچەنەنە، دەپتە ئىۋ
ۋە بىكەت كە پەكەنەنەنە و گەشىۋە شەۋەي ئازىبەۋەنە بىكەت سەر ۋەۋەنە!

ئىۋ پەنەسەيە كە تا ئادەيەك گەلەك لى پىسپەنەنە بۋەرى دىروونە و
سەيەلەجە لىسەرى كەنە و تەنەنەت مامەستە گەۋگەش ھەر لىۋ
چۋەرچەۋەيەدەيە ئىۋەيە كە Peer pressure پىر پىرەشەر: " بىرەتەنە
لە فشارى ھاۋەنەنەنەت ھاۋ تەمەنلىكەنەنەت ھاۋەنەنەت ھاۋەنەنەت ھاۋەنەنەت
نەۋەستەۋەيە لىسەر ھاۋەنەنەنەنەت ھاۋەنەنەت ھاۋەنەنەت ھاۋەنەنەت ھاۋەنەنەت
لىسەر ئىندامەنە گروپە كەمەيەتەنەنەنەت كە بىرەۋەنەنەنەت ھاۋەنەنەت
كەمەيەتەنەنەنەت ھاۋەنەنەنەنەت ھاۋەنەنەنەنەت ھاۋەنەنەنەنەت ھاۋەنەنەنەنەت
كارىگەرىيەنە لىسەر بىرەۋەنەنەنەنەت ھاۋەنەنەنەنەت ھاۋەنەنەنەنەت ھاۋەنەنەنەنەت

هه‌یه فشاره‌که‌که‌که به م‌به‌ستی خ‌گونجاندن له گه ئه و شته‌ی که ئه‌وانی تر ده‌یکه‌ن! ئه‌و فشاره ده‌توانه‌ت به‌هه‌ز به‌ت و به‌ر‌نگاری قورسی هه‌به‌ت. ئه‌نگه‌ که‌سه‌که‌هه‌ست به‌ فشار به‌کات به‌ ئه‌وه‌ی شته‌که‌ به‌کات ته‌نها له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که‌سانی تر ئه‌و کاره‌ ده‌که‌ن یان ده‌یبه‌ست که‌ گوايه‌ ئه‌وان ده‌یکه‌ن. فشاری هاوته‌م‌نه‌کان ده‌توانه‌ت کاریگه‌ری له‌سه‌ر که‌سه‌که‌هه‌به‌ت به‌ ئه‌وه‌ی شته‌که‌ به‌کات که‌ تا‌اده‌یک به‌ زیان به‌ت - یان شته‌که‌ که‌ ده‌رئه‌نجای جیددیتری هه‌به‌ت".

جه‌ره‌کانی په‌ر پر‌شه‌ر است‌وه‌خه‌و ناراست‌وه‌خه‌شی هه‌یه‌. هه‌یه‌تی ده‌بینه‌ت و هه‌ستی په‌ده‌که‌ت و هه‌شی‌تی ناتوانه‌ت به‌هه‌نه‌ته‌ سه‌ر زمان و له‌ ناخی که‌سه‌که‌دا ده‌م‌نه‌ته‌وه‌! هه‌یه‌تی په‌زه‌تیفه‌و شته‌کی خه‌راپ نه‌ه‌ ئه‌که‌ر به‌وه‌ی و هه‌شی‌ته‌ی زه‌ر نه‌که‌تیفه‌و سه‌ری خاوه‌نه‌که‌ی ده‌خوات و به‌ فه‌تا‌ته‌تی ده‌دات!

جا له‌به‌ر ده‌ ئه‌که‌ر به‌ت و ئه‌و په‌ناس‌یه‌ی سه‌ره‌وه‌ ساده‌تر به‌که‌ینه‌وه‌ و به‌وه‌شه‌وه‌یه‌ له‌ی به‌دوه‌ین که‌ له‌ نه‌وه‌ماندا باوه‌ و له‌ ناوچه‌ی په‌شه‌ره‌شه‌دا مانای ته‌واویان داوه‌ به‌ په‌ر پر‌شه‌ر، ئه‌وه‌یه‌ که‌ ده‌گوتنه‌ت و په‌ی ده‌ته‌نه‌ن له‌به‌ر خاتری خاترانه‌! یان ئه‌که‌ر به‌ په‌چه‌وانه‌وه‌ به‌ت و له‌ ده‌زی ویستی که‌سه‌که‌ خه‌ی به‌ت ئه‌و کاته‌ په‌ی ده‌گوتنه‌ت: "به‌ خوا هه‌مووی له‌ ترسی زمانی ئه‌م و ئه‌وه‌!" به‌یه‌ له‌به‌ر ده‌ ده‌شتوانین به‌ته‌ین که‌ : په‌ر پر‌شه‌ر ئه‌و فشاره‌ ده‌روونی و نادیاره‌یه‌ که‌ وات له‌ ده‌کات کاره‌که‌ به‌که‌یت یان هه‌سه‌ و که‌وته‌که‌ به‌که‌یت یان به‌ جه‌ره‌که‌ قسه‌ به‌که‌یت... هه‌د ، جا با خودی خه‌شت له‌گه‌ته‌یدا نا‌ازی به‌ت به‌ته‌ام ته‌نها له‌ به‌ر خاتری خاتران یان له‌به‌ر زمانی ئه‌م و ئه‌و هه‌رده‌یه‌که‌یت! له‌به‌ر ده‌ ته‌ خودی خه‌ت له‌ به‌ر ده‌به‌ت و ده‌به‌ته‌ که‌سه‌کی تر، ده‌به‌ته‌ گه‌ته‌که‌ و که‌مه‌ و که‌سان و داب و نه‌ریت و ته‌نه‌ته‌ ئاین و مه‌زه‌به‌کی تر که‌ هه‌چی له‌ هه‌ی خه‌ت ناچه‌ته‌!

په‌ر پر‌شه‌ر به‌ واتایه‌کی تر، له‌ به‌ر خاتری خاتران یان له‌ ترسی زمانی ئه‌م و ئه‌و، فشاره‌که‌ که‌ له‌ وه‌ی داب و نه‌ریت‌یه‌ که‌مه‌یه‌تییه‌وه‌ وه‌و له‌ که‌سه‌که‌ ده‌کات و له‌ وه‌ی ده‌روونییه‌وه‌ ده‌به‌ته‌ فشار به‌ سه‌ر که‌سه‌که‌. جا به‌ ئه‌وه‌ی که‌سه‌که‌ خه‌ی زگار به‌کات له‌و فشاره‌ ده‌روونییه‌ ده‌چه‌ته‌ ده‌ر له‌ که‌سایه‌تی خه‌ی و له‌به‌ر خاتری یان له‌ ترسی هاوکه‌وه‌فه‌که‌ی، یان هاوکه‌که‌ی ، یان خه‌مه‌که‌ی، یان ده‌سته‌که‌ی به‌و به‌ره‌دا مام‌ته‌ ده‌که‌و قسه‌ ده‌که‌و به‌روه‌ی خه‌ی ده‌رده‌به‌ته‌ که‌ هه‌ی خه‌ی نه‌ن و له‌وانه‌شه‌ هه‌ر باوه‌ی په‌یان نه‌به‌. به‌ته‌ام له‌به‌ر خاتری خه‌ته‌که‌ و که‌سانه‌تر یان له‌ ترسی زمانیان وات له‌به‌ر خاتری خاتران یان له‌ ترسی زمانی ده‌روبه‌ر به‌ شه‌وه‌یه‌که‌ قسه‌ ده‌که‌و به‌ به‌ره‌که‌دا مام‌ته‌ ده‌که‌ هه‌ی خه‌ی نه‌یه‌. ئه‌مه‌شه‌ دووفاقیه‌که‌ درووست

دښکات له کسایي تي نه و کسداو به بارکي ترډا کسایي تي کسک
دځاتو بارکي ناجيگړو ديشوونډت و له و حاتو تښدا پي دگوترت
کسایي تي پښکاوو شواوو ناجيگړ Personality disorder

کواتو پيرپرشر Peer pressure نه گډر فراونترو وونتری بکینډو
دشتوانین چندين نمونو و شوینش باس بکین ک کاریگری ری نه و
فشاری تډا به وونی دډرډکوت. به نمونو: نه و فشار
دروونیي ک له سر کسک درووست دډت کاتک ک دپوت قسپک
بکات و دترست ک ددورو به کيفی نه به، یان هامشي کسک
بکات بهام لهولوا کسک تری هاووی نه و هامشي یی به کيفی
نه به، یان جډرک له جل و برگ یان ستایي کي تاز له بهر بکات
بهام دترست ک لهولوا هاوسکک یی یان هاووکانی و هاوکوف و
دستکانی نه وشو جل و برگ وستایي یان له لا باش نه به،
... هتد. ئتر دتوانی د یان نمونوی لهوبارو بهنډتو.

نه و فشار کاتک دډت گرتی گډور و کسکان له قاوغ و کسایي تي
استقیني ځیان دډت دډر ک برژووندي لهپشتو ډت! واتو
برژووندي سیاسی و ثابووری و کمتاتی و شتی لهوبا ډت. تښان
برژووندي کاسو دراوسپیشی ک کاریگریو استو ځی له و
بارو هی! یاخود برژووندي شوین و هاو گوندي و هاو بریابی
و هاو ځو و هاو عشرتی و هاو قبیلی.

هډک جاران تښا له برډی دډت و دژمن! جا یان ت دتوت
دځشيان بکیت ک نه یان به کمی ووددات یان ت دتوت
ځمبارو توو یان بکیت ک نه یان زوو ووددات. واتو ت
کارک دکک ک ځت حرت لهی نی بهام تښا به نه و دیکک ک
ځکک تر ځفتی پو بځوات، یان به پچوانو دځشيان بکیت.
واتو به خودی ځت نی. به نمونو: به ژنکات یان به مډرکات
دډتیت د توخوا با هر تښا له قی نه وان بهین به مرگ پان و
یک دوو نه و بین و چندين وډو قیدی کباب و گشتبرژانندن
و دیمنی جوانی نه وش بځین سر فیسبوک. نه م هوو پار
سرفکردن له پناو ځشی ځاندا نی بک و تښا له بهر نه و ی
ک کسانک، ک دگونجت خزم و کسی نړیکیش بن، ځفتی بځن!
جاری واش هی به نه وی برژووندي ک لهډست نهچت و لهترسی
لهډستدانی برژووندي کان کسکان بښوویک مامو دکن ک هی
ځیان نیو باو یان پی نی!

هر له بهر نه وش نه و کسک ک نه و فشاری له سر درووست د به و
ناتوانت ځی له زگار کات و ناتوانت وک کسایي تیپکی سربځ
مامو بکات و ځی دځات له قاوغی ځی دچتډر. کواتو کسک،
کسایي تي استقیني ځشی لهډست دډا. هرروها نه وی ک باووی

په یې تی ناتوانت بیټ، ئو جل و بږگې کي ئارزووی دکات
لې بږی بکات ناتوانت لې بږی بکات، ئو او بږوونې کي خي
هې یې تی و باوې پې تی ناتوانت د ریبېت یان هې یې تی. ئیتر ئو
کس لې خودی خي د رد چت، لې کسایې تی خي د رد چت و د بېت
کس کی تر و کار کتړ کی تری د بېت کي بې ئارزووی خي ناوا،
ناخوا، جل لې بږ ناکات، قس ناکات، نادوت، پېناک نېت،
هې ناپېت، گږانی ناټ. هې موو هېس و کوتې کی بې ئو وې و لې
پېناوی ئو دایې کي هاوکووف کانی ازی بکات یان بې ئو وې لې
خی یان توو نېکات و لې دوور نېک و نېو!

بې دیو کی تر دا پېر پېشېر و فشاری هاوکووف کان ئو وې کي بې
ئو وې کس بې وېت هاوکووف کانی لې خي ازی بکات د بې کار ک بکات
دیان گږد نېگرت. یاخود د بې وا مام بکات کي هاوت ریب بېت
لې گږ هاوکووف کانی و جا با پېچ وانی ئارزوو کانی خي و
پېچ وانی خودی باو بې کانی خشي بېت. ئوکاتې ئوکس لې بږ
ختری خاتران و هاوکووف کانی د بېت دژ و پېچ وانی کسایې تیې
اسیت قین کي خي.

با نموونې کی سادې بېنېو لې سږ فشاری هاوکووف کان یان فشاری
لې بږ ختری خاتران یان لې ترسی زمانی هاوکووف کان یان فشاری
ناسیاو ک لې سږ کس کي هې ندېک جار وېک فشاری دوولای نېش
د رد ک وېت. " مام فږخ و مام علی هې ردو وکیان خېش و یستن و
جې ماو ورو د ستي خي یان هې. بې مام هې مام فږخ و هې میش مام علی
بې ئاشکرا یې کتریان ناوېت. نېک هېر ئو وېش بېک و زیاتر پې لې
اد ک شېن. بې نموونې مام فږخ د بې: هېر کس منی د وېت نا بې
بېنم هام شېی مام علی بکات. در ژې پېد داو د بېت: " بې خوا بېم
د رک وېت ئم و وېدات پش تاو پشتم بې لې غنې تیان د ک م! " ئې د بې خوا
(مام علی) یش لې مام فږخ خېرا پتر د بې. جا تې د توانی ئو و
نموونې بې گوازیت و بې خواردن، جل و بږگ، گږانی و شېعرو
مېسیقاو تې نانت خو بند وېش. ئدی پېت چن و چ گریمانې بېک
د کیت کي ئې گږ تې ئارزووی خو بند وې کتې بی نوو سږ بکي و
وې بېزانی کي هاوکووف کات قی لې یې تی؟

جا ئې گږ هات و کس کي بې وېت لې خي د رن چت و وېک و کي خي
هې یې ئا هوا مام بې و هېس و کوتې هې بې، واتې هې موو کاتې د بې
شتېک بکات خي پېی باش و لې ازیې جا با د ورو بږ کشي پېی
ازی نې بې. ئا لې دا کس کي وېک و خي د رد ک وېت و نا بېت کس
و کس مې و داب و نېریت و گږ کي تر. بې مام ئو و خي پېی ازیې.
بې مام ئې گږ وا مام بې ئو وې د ورو بږو هاوکووف کانی ازی
بکات بې مام خي نا ئو و ئوکات لې خودی خي د رد چت و د بېت

